

ція, реструктуризація, реновація, референт, ротація, субсидія, тендер та багато інших, що пояснюється не лише процесами глобалізації, мовної інтернаціоналізації чи неусталеністю власних термінологічних традицій [4].

Отже, основне призначення ОДС – регулювати ділові відносини та обслуговувати громадянські потреби людей у типових ситуаціях.

Особливості функціонування ОДС:

а) офіційний характер – учасниками ділового спілкування є органи та ланки управління (організації, заклади тощо), відносини між якими регламентуються чинними правовими нормами;

б) конкретна адресність інформації;

в) повторність дій і ситуацій (завжди "гра за правилами" – звідси, однакові мовні засоби – консервативність);

г) тематична обмеженість кола завдань, що вирішує організація [2].

Сучасна людина так чи інакше долучена до наукової чи виробничої галузі. І хоча термінологія ОДС менш точна й більш змінна, наприклад, ніж наукова, оскільки ділова мова більше пов'язана з повсякденною побутовою тематикою, а тому частіше зазнає змін під впливом суспільних чинників. Крім того, спостерігається явище взаємопроникнення двох інших різновидів мови: писемної (книжної) та розмовної. Розмовний стиль має уже досить істотно виявлений підстиль – розмовно-професійний, тобто мову, якою користуються не в побуті, а у виробничій, освітній та інших галузях.

Отже, вивчення особливостей функціонування сучасного офіційно-ділового стилю української мови допомагає у вирішенні проблем як загальної теорії мови, так і теорії стилів, сприяє вивченню багатьох конкретних питань лексикології, граматики, стилістики.

Наук. керівн. Архипенко Л. М.

Література: 1. Карпіловська Є. Тенденції розвитку сучасного українського лексикону: чинники стабілізації інновацій / Є. Карпіловська // Українська мова. – 2007. – № 4. – 15 с. 2. Беценко Т. Історія становлення та формування офіційно-ділового стилю української мови / Т. Беценко // Наук. вісник ЧНУ : зб. наук. пр. – Чернівці : Рута, 2001. – Вип. 117–118. Слов. фітологія. – 45 с. 3. Нові слова та значення : словник / [укл. Л. М. Василькова, Л. В. Туровська]. – К. : Довіра, 2009. – 271 с. 4. Сучасний словник іншомовних слів / [укл. Т. В. Цимбалюк, О. І. Скопченко]. – К. : Довіра, 2006. – 789 с.

УДК 316.77

Дорожко В. Ю.

Студент 2 курсу
фінансового факультету ХНЕУ

МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Анотація. Розглянуто зміст і виділено специфічні риси міжкультурної комунікації в умовах глобалізації. Подано аналіз розвитку міжкультурної комунікації як діалогу культур і цивілізацій, культурного обміну між народами, що сприяє більшому взаєморозумінню на різних рівнях – від контактів між окремими культурами до глобальних культурних систем.

Аннотация. Рассмотрено содержание и выделены специфические черты межкультурной коммуникации в условиях глобализации. Представлен анализ развития межкультурной коммуникации как диалога культур и цивилизаций, культурного обмена между народами, который способствует большему взаимопониманию на разных уровнях – от контактов между отдельными культурами до глобальных культурных систем.

Annotation. The article discusses the content and specific features of intercultural communication in the context of globalization. The analysis of intercultural communication as a dialogue of cultures and civilizations and cultural exchange between nations that promotes greater understanding at different levels – from contacts between different cultures to global cultural systems – has been presented.

Ключові слова: міжкультурна комунікація, цивілізація, прагматична функція, глобалізація, інтеркультурна комунікація.

Сучасний світ усе більше набуває глобалізованого характеру існування. Однією із характерних ознак глобалізації є взаємодія як окремих людей, так і окремих цивілізацій. Особливого статусу набувають відносини між цивілізаціями, в їх основі лежить міжкультурна комунікація, адже потреба

народів у культурному порозумінні, прагнення пізнати духовний світ одне одного приводять до інтенсифікації комунікативних процесів, що набувають системного характеру. Тільки шляхом консенсусу людство зможе вирішити глобальні проблеми й захиститися від самознищення.

Мета дослідження – розглянути прагматичну функцію міжкультурної комунікації як основу подолання проблем, що виникають у процесі взаємодії культур в умовах глобалізації.

Вивчення міжкультурної комунікації пов'язане з іменами таких зарубіжних вчених: Е. Голл, А. Кребет, Д. Трагер, К. Бергер, а також явище міжкультурної комунікації вивчають російські дослідники: Є. Верещагін, Т. Грушевицька, В. Костомаров, В. Попков, А. Садохін. Дослідження міжкультурної комунікації в Україні саме на стадії формування. Ця проблема розроблена в різнопланових працях В. Андрущенко, І. Дзюби, О. Гриценко, А. Єрмоленко, П. Скрипки та ін.

Міжкультурна комунікація як особливий вид комунікації допускає спілкування між носіями різних мов і різних культур. Зіставлення мов і культур виявляє не тільки загальне, універсальне, але й специфічне, національне, самобутнє, що зумовлене розбіжностями в історії розвитку народів. Інтеркультурна комунікація має справу з розумінням та порозумінням, що означає: розуміти чуже і водночас бути зрозумілим, спілкуючись чужою мовою.

На межі ХХ і ХХІ ст. загострилися проблеми мовної комунікації, вони стали найбільш актуальними. Змінився "мовний смак епохи": на зміну "тоталітарній мові" прийшла "вільна" мова засобів масової інформації, спілкування на різних рівнях; зросла роль мовної особистості [1].

Головним і єдиним суб'єктом комунікації є людина, яка для забезпечення своєї життєдіяльності вступає у взаємозв'язок з іншими людьми. Система людських відносин опосередковується культурою, яка визначає характер і ефективність людського спілкування. Але під час різноманітних видів діяльності створюється потреба в пошуці більш досконалих і ефективних форм спілкування, що породжують різні ролі й призначення тих чи інших форм спілкування. Іншими словами, залежно від різноманітних причин різні форми спілкування набувають відповідного призначення в життєдіяльності людей, тобто функцію. Прагматична функція дає змогу регламентувати поведінку й діяльність учасників комунікації, координувати їх сумісні дії. Вона може бути спрямована як на себе, так і на партнера, у ході її здійснення виникає необхідність вдаватися як до спонукання партнера до виконання яких-небудь дій, так і до заборони якихось вчинків.

Міжкультурна комунікація – це соціальний феномен, сутність якого полягає в конструктивній чи деструктивній взаємодії між представниками різних культур (національних та етнічних). У центрі міжкультурних взаємодій перебуває людина як носій загальнолюдських універсалів і культурних особливостей. Ця людина взаємодіє з іншими на основі цих універсалів і особливостей у великій кількості контекстів спілкування [1].

Датою народження міжкультурної комунікації як академічної дисципліни можна вважати 1954 рік, коли вийшла у світ книга Е. Хола і Д. Трагера "Culture as Communication" ("Культура як комунікація"). У цій роботі автори вперше запропонували для широкого вживання термін "міжкультурна комунікація", що відображала, на їхню думку, особливу галузь людських відносин. Пізніше основні положення та ідеї міжкультурної комунікації були більш докладно розвинуті у відомій роботі Е. Хола "The Silent Language" ("Німа мова", 1959 р.), де автор показав тісний зв'язок між культурою і комунікацією. Вважається, що Е. Холл є засновником міжкультурної комунікації як окремої дисципліни.

У своїй книзі Ф. Бацевич подає таке визначення міжкультурної комунікації: це спілкування носіїв різних культур, які послуговуються різними мовами [2]. Коли людина опиняється в іншому культурно-мовному середовищі, вона відчуває так званий "культурний шок" через недостатнє знання національних цінностей і законів спілкування носіїв інших культур і мов. Щоб уникнути всіх непорозумінь, потрібно мати вагомий знання тієї чи іншої культури. Взаємодія культур – це особливий вид безпосередніх відносин і зв'язків, що встановлюються між двома або декількома культурами, а також тих впливів, взаємних змін, які проявляються в ході цих відносин. Вирішальне значення в процесах взаємодії культур набувають зміна станів, якостей, сфер діяльності, цінностей тієї чи іншої культури, породження нових форм культурної активності, духовних орієнтирів і ознак способу життя людей під впливом зовнішніх імпульсів. Процес взаємодії культур, як правило, є довготривалим явищем (не менше декількох десятиліть) [3].

Глобалізація соціального розвитку обумовлена зростанням інтенсивності зв'язків і відносин – економічних, соціально-політичних, культурних, науково-технічних, комунікаційних, які немовби "скріплюють" суспільства сучасного світу. Ці зв'язки, відносини, контакти і причетності додають планетарній цивілізації, що формується, якусь системну якість – збільшується всебічна взаємозалежність різних суспільств, країн, регіонів, що все активніше впливають одне на одного. Інтенсивність глобальних взаємозв'язків сприяє швидкому розповсюдженню на більшій частині планети тих форм політичного, соціального й особливо економічного життя, тих типів культури, знань і цінностей, які сприймаються як найбільш ефективні, оптимальні або просто розумні для задоволення особистих і суспільних потреб.

Процес глобалізації веде до виникнення культурних форм, нових цінностей, зразків поведінки й діяльності, усереднення світових потреб. Завдяки посиленню взаємозалежності бізнес-процесів організації і глобалізації конкуренції на світових ринках локальні культури (національні, ділові, організаційні) вступають між собою в своєрідні взаємодії, внаслідок чого розмиваються межі між своїми й чужими культурами.

Унаслідок процесу інтеграції окремих етнічних культур у єдину світову культуру на засадах розвитку засобів комунікації, економічних зв'язків, соціальних перетворень тощо відбувається глобалізація культури. У міжкультурній комунікації це відображається через розширення контактів між державними інститутами, соціальними групами й індивідами різних країн та культур, запозичення культурних цінностей та зміну культурного середовища внаслідок міграцій.

Усвідомлення важливості культурно-історичних факторів у процесах комунікації, знання й адекватне відтворення норм вербальної та невербальної поведінки сприяють успіху міжкультурної комунікації, адже процес спілкування передбачає взаєморозуміння й взаємоадаптацію співрозмовників. Щоб усвідомити себе невід'ємною частиною взаємодії, потрібно змінити підходи до викладання іноземних мов, країнознавства, комунікації та переходити від теоретичних знань до практичних курсів, руйнувати хибні культурні стереотипи.

Отже, міжкультурна комунікація є фактором соціокультурних змін і як соціальний феномен характеризується багатоякісністю та динамічністю. Вона виступає як родове поняття, а культурні контакти набувають різноманітних вимірів і знаходять своє вираження у взаємовпливові, синтезі, додатковості, діалозі. Міжкультурна комунікація є індикатором розвитку культури, розкриває її здатність до сприйняття іншочужих елементів на основі нових для певного соціокультурного організму форм, демонструє здатність транслювати свої цінності в інші культури.

Наук. керівн. Архипенко Л. М.

Література: 1. Подольська Є. А. Культурологія / Є. А. Подольська, В. Д. Лихвар. – К. : Велес, 2003. – 287 с. 2. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики / Ф. С. Бацевич. – К. : Видавничий центр "Академія", 2004. – 344 с. 3. Кучмії О. П. Міжкультурні комунікації: структура і динаміка процесів / О. П. Кучмії. – К. : Велес, 2003. – 237 с. 4. Бацевич Ф. С. Словник термінів міжкультурної комунікації / Ф. С. Бацевич. – К. : Довіра, 2007. – 205 с.

УДК 811.161.2'373'613

Херхадзе А. О.

Студент 1 курсу
факультету обліку і аудиту ХНЕУ

ІНШОМОВНА ЛЕКСИКА В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ

Анотація. Розглянуто основні причини запозичення іншомовної лексики в українській мові. Визначено особливості її засвоєння, відмінності у правописі іншомовних і власне українських слів.

Аннотация. Рассмотрены основные причины заимствования иноязычной лексики в украинском языке. Определены особенности ее усвоения, различия в правописании иностранных и собственно украинских слов.

Annotation. The article deals with the main causes of borrowing foreign language vocabulary in the Ukrainian language. The peculiarities of its absorption, differences in spelling of foreign and proper Ukrainian words have been determined.

Ключові слова: лексика, запозичення, варваризми, екзотизми, інтернаціоналізми, пуризм.

Лексика – це сукупність слів, уживаних у будь-якій мові. Паралельно з терміном "лексика" вживається також рівнозначний термін "словниковий склад" [1]. Лексика української мови в процесі свого історичного розвитку постійно змінюється, збагачується і вдосконалюється, причому лексичні зміни в інших структурних ярусах мови (у фонетиці, морфології) не такі інтенсивні й помітні.

Змін словникового складу значно більше, ніж змін в інших ярусах мови, це пов'язано з виробничою діяльністю людини, з економічним, політичним і соціальним життям суспільства. Будь-яка нова зміна в житті суспільства – чи то поява нових продуктів харчування або споживання, чи новинок техніки, чи нових уявлень, понять та інших реалій – потребує свого позначення засобами мови, передусім лексичними засобами.

Поповнення лексики новими назвами, термінами відбувається постійно і безперервно, бо в лексиці відображаються всі процеси історичного розвитку суспільства.

Актуальність досліджуваної проблеми зумовлена потребою виявити взаємозв'язок внутрішніх та зовнішніх (історичних, культурних, політичних, етнічних) чинників у засвоєнні іншомовної лексики українською мовою.

Значний внесок у дослідження цієї проблеми зробили такі вчені, як: Ю. Жлуктенко, Л. Крисіна, Л. Архипенко, В. Аристова, І. Огієнко, С. Семчинський та ін. У їх працях розроблено основний термінологічний апарат теорії мовних контактів, запропоновано шляхи вивчення цієї проблеми, сформульовано основні напрями дослідження міжмовної взаємодії.

© Херхадзе А. О., 2013